

## CUPRINS

Prolog: <i>Ironiile din joc</i> .....	9
<b>ACTUL I: CATOLICISMUL ÎMPOTRIVA MODERNITĂȚII</b> .....	
O moștenire problematică .....	25
Le Déluge .....	27
Oportunitatea pierdută.....	33
Misionar și reacționar.....	39
Misionar și reacționar.....	45
Socialistul democrat ultramontanist .....	51
Apogeul reacției și începutul papalității moderne .....	57
<b>ANTRACT: Făcătorii de punți</b> .....	
Exploratori și pionieri.....	74
<i>Novus Ordo</i> în Vest .....	74
<i>Novus Ordo</i> în Vest .....	91
<b>ACTUL II: CATOLICISMUL EXPLOREAZĂ MODERNITATEA, CU PRECAUȚIE</b> .....	
Pivotul.....	95
Pivotul.....	97
Sfințenie, sacrameinte și represiune.....	116
Revoluția Leonină reanimată .....	125
Punctul de legătură.....	142
<b>ANTRACT: Renașterea teologică</b> .....	
Descătușat.....	155
Reînnoire în mai multe chei .....	155
Reînnoire în mai multe chei .....	161
Personalism și teorie politică.....	169
<b>ACTUL III: CATOLICISMUL ÎMBRĂȚIȘEAZĂ MODERNITATEA</b> .....	
Un alt locțiitor prezumtiv, o altă decizie îndrăzneată.....	173
Un alt locțiitor prezumtiv, o altă decizie îndrăzneată.....	175
Ce voia Ioan al XXIII-lea.....	180
Stabilirea direcției.....	180
Stabilirea direcției.....	189
Problema catolică pentru libertatea religioasă.....	200

## 6 | Ironia istoriei catolice moderne

Întâlnirea cu Dumnezeu .....	207
Tălmăcirea și răstălmăcirea modernității.....	212
Pluralitate și pluralism.....	227
ANTRACT: Conciliul reconsiderat.....	231
Verificarea abaterii .....	231
Re-Centrarea pe Cristos.....	244
<i>Communio</i> și renașterea pluralismului teologic.....	249
 <b>ACTUL IV: CATOLICISMUL CRITICĂ</b>	
MODERNITATEA DIN INTERIOR.....	257
Oameni cât se poate de moderni.....	259
Falii în modernitatea târzie .....	270
Societatea liberă și virtuoasă.....	279
Conferințele profesorului Ratzinger din septembrie .....	289
Trei puncte cruciale .....	302
ANTRACT: O comuniune de ucenici în misiune .....	308
Conciliul fără chei .....	308
Sinodul extraordinar din 1985 .....	313
Retrăind efectul Paștilor .....	321
 <b>ACTUL V: CATOLICISMUL CONVERTEȘTE</b>	
MODERNITATEA .....	325
În adâncuri .....	327
Catolicismul evanghelic.....	337
Reimaginarea poveștii moderne .....	346
Stagnarea franciscană.....	359
De la ironie amară la purificare .....	370
Contracultura care convertește cultura .....	381
 Mulțumiri.....	 387
Surse .....	390
Aprecieri pentru <i>Ironia istoriei catolice moderne</i> .....	400

## Prolog

### *Ironiile din joc*

Mark Twain a numit-o „îngrozitoarea limbă germană”, dar are și ea utilizările ei, iar una dintre ele este aceea de a ne învăța că „istoria” are două dimensiuni: există acea *Historie* (ceea ce s-a întâmplat) și există *Geschichte* (semnificația a ceea ce s-a întâmplat). Aceasta din urmă ajută la punerea în evidență a celei dintâi. Cea dintâi o fundamentează pe cea de-a doua în realitate. Faptele sunt importante, dar istoria nu este niciodată doar o chestiune legată de „fapte”, deoarece „faptele” sunt întotdeauna citite prin intermediul unui cadru interpretativ.

Astfel, doi istorici îl studiază pe Ronald Reagan cu aceleași date biografice de bază: primul îl prezintă ca pe un mare președinte, omul care a câștigat Războiul Rece și a oferit Americii o eră de prosperitate și încredere; cel de-al doilea spune povestea unui bărbat zvelt, amabil care a fost extraordinar de norocos și care a părăsit funcția înainte ca defectele sale să se dezvăluie lumii. Ambii istorici lucrează cu aceleași materiale; ceea ce îi deosebește este o chestiune de perspectivă.

Ceea ce urmează aici este în mare măsură o chestiune de perspectivă sau, mai bine zis, de focalizare, reorientare. Aceasta nu este în niciun caz o istorie exhaustivă a Bisericii Catolice din ultimii 250 de ani. Mai degrabă, este vorba de refocalizarea unei istorii despre care au scris nenumărați alți autori mult mai amănunțit. Gândiți-vă la ceea ce

urmează ca fiind asemănătoare cu *emblemata*: acele aranjamente de mozaic încadrate, adesea spunând o poveste istorică sau mitologică, care au fost preferate ca decorațiuni în casele aristocrației romane antice. Folosind bucăți strălucitoare de piatră modelate de istorici distinși, printre care Hubert Jedin, J. N. D. Kelly, Owen Chadwick, Eamon Duffy și John O'Malley, am rearanjat pietrele – actorii și acțiunea din cadrul fiecăruia dintre cele cinci acte ale acestei drame – și le-am plasat într-un nou cadru. Dacă cuvântul „narațiune” nu ar fi frizat incoerența prin utilizare excesivă, „renarativizarea” ar putea fi cuvântul de referință pentru a descrie modul în care este spusă aici povestea catolicismului și a modemității. Dar reîncadrarea sau refocalizarea sunt suficiente.

Patru descrieri scurte ajută la pregătirea scenei pentru drama care va urma.

**Gaeta, Italia, 2 august 1849.** Papa Pius al IX-lea, refugiat temporar în orașul portuar Gaeta, după ce fugise de forțele revoluționare anticlericale din Roma, devine primul suveran pontif care a pus piciorul pe teritoriul american suveran vizitând *USS Constitution* (cea mai veche fregată încă în funcțiune, n.tr.), însoțit de gazda și protectorul său, regele Ferdinand II al celor Două Sicilii. Pius, care are îndoieli serioase cu privire la ideea americană de libertate religioasă întruchipată în separația constituțională dintre Biserică și stat, este întâmpinat de un salut cu douăzeci și unu de salve în timp ce pășește pe puntea principală a fregatei cunoscute sub numele de „Old Ironsides” și primește un alt salut regal când pleacă, după ce se întâlnește cu